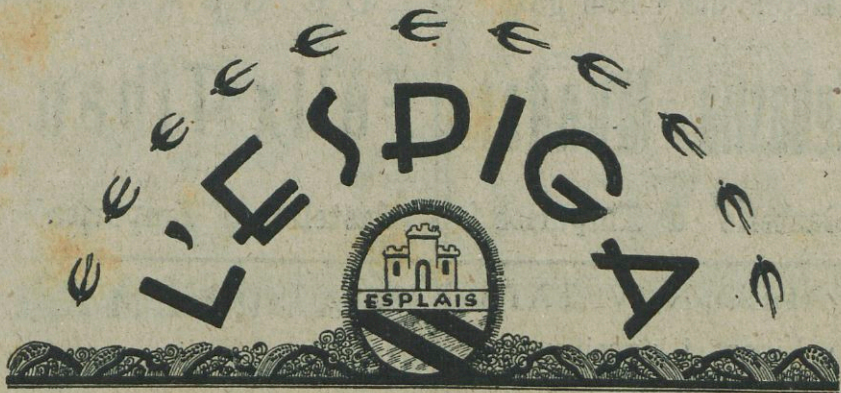

Castelló d' Empúries, dissabte 8 desembre de 1934

PERIÓDIC QUINZENAL
DE

CULTURA — ESPORTS — EXCURSIONISME
Portantveu de l'Entitat «ESPLAIS» de Castelló

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

Carrer de Prat de la Riba, n.º 9

Telèfon 9

Compreu a les cases aquí anunciades que sereu molt ben atesos i estalviareu quartos

---

MERCERIA

Les millors novetats
els preus més baixos

Vídua Riera

extens assortiment

Castelló d' Empúries

COMPRA-VENDA

d' auserda, palla
i tota mena de forratges

Pere Canet

Castelló d' Empúries

F U S T E R I A

Economia i bon gust

Sebastià Mundet

Castelló d' Empúries

C A F È N O V E T A T S

Licors i aperitius
els millors

Josep Canet

Castelló d' Empúries

Sastreria i objectes
per a homes

Josep Giralt

Llibertat, 3 i Macià, 12
Castelló d' Empúries

Grans Magatzems
de Mobles

CASA JUANDÓ

Elegancia -- Solidesa -- Economia
Aving. da República, 19
F I G U E R E S

C O M E R Ç

D E G R A N S

Fèlix Tibau

Castelló d' Empúries

L A P A L M A

Confiteria i Comestibles

Joaquim Puig Esteve

Castelló d' Empúries

Productes Litúrgics

ROURA

F I G U E R E S

Maquinaria de qualitat

Pizzala i Crory

Lauria, 20

B A R C E L O N A

Any I

Castelló d'Empúries, 8 desembre de 1934

N.º 5

PORTANTVEU DELS «ESPLAIS»

La Puríssima i la joventut

Un cel blau, la nit estel·lada, fret viu, moviment, vida, enrenou, alegria, una esperança cobejada, són les característiques d'aquesta gran festivitat, la festa del jovent, la festa de l'amor, de la poesia i també de la puresa i la innocència. Sembla que l'ambient que la rodeja hi convida a gosar d'aquesta pau santa que deixa en l'ànima del creient la digna celebració d'aquesta festa. La festa de l'Inmaculada que és una de les que més ha arrelat en la nostra terra és la festa del jovent perquè en ella es festeja a la Verge Santíssima en un dels misteris més tendres i corprenedors de la seva juvenesa tota pura, tota amorosa, tota plena del perfum de santetat. No hi ha poble, vila ni ciutat que no li dediqui en aquesta diada solemnes cultes, així com tampoc hi ha comarca, muntanya ni plana que no li estatgi una ermita més o menys ornamentada, ni casa pairal que en les llindes de ses portes, gravades en la secular pedra hi manqui aquell Ave-Maria-Puríssima, com avantsala de la fe que aquella gent guarda per aquest dogma de la seva Concepció Inmaculada.

Nosaltres que havem promès servir les tradicions del nostre poble, nosaltres que portem en el nostre cor l'escalf de joventut i en els nostres llavis un mot de joia, posem també avui

al peu del nostre portantveu, els mots seculars que els nostres avis escrivien en les llindes de les portes, com a signe i avis als qui traspassaven el portal, de que aquella casa era cristiana i els seus moradors enamorats de la Verge Pura, de la Verge Immaculada, de la Concebuda sense màcula de pecat.

LA REDACCIÓ.

DEL PRESENT

Joventut i cultura

Sol succeir que molts nois, quan consideren que ja poden deixar l'escola, ja no llegeixen cap més llibre, ja no es preocupen de la seva formació cultural. Aquesta equivocada actitud porta funestos resultats.

Perquè quan el noi abandona l'escola és quan sofreix la doble crisi espiritual i corporal més perillosa de la seva existència, passada la qual el noi entra en una fase que tendeix al seu desenrotllament total, tant del cos com de l'ànima.

Per tant, és durant i després d'aquesta edat quan el noi ha de continuar la seva formació íntegra, per a deslliurar-se de l'abrivament tumultós de les seves passions que, si el dominessin, el portarien a la ruïna més afrosa, com massa sovint, per desgràcia, ho demostra l'experiència.

Cal, per tant, companys *esplaistes*, que estudiem, que llegim bons llibres. Rebutgem els llibres impius i els diaris immorals i sectaris, que són pitjors que el còlera morbo-asiàtic. Que la nostra incipient biblioteca sigui constantment llegida i consultada.

Preguem atentament i coral a les persones que veuen amb bons ulls la nostra recta i patriòtica actuació, que bonament ens ofrenin els llibres sobers de llurs biblioteques. Si així ho fan, ultra realitzar una obra de misericòrdia espiritual, mereixeran be de Déu i de la Pàtria.

FOLGUER.

Els escrits en les parets

Els haureu vist i llegit mantes vegades aquells noms i cognoms entaforats en els petits espais lliures de la paret mig enrunada d'una ermita que desapareix, o bé d'un castell antic, a

voltes damunt la pedra d'un campanar, en les portes i finestres d'un monument històric, i fins gravats amb la punta d'un ganivet, en la pela d'un arbre que plora amargat tan greu ferida. No ha sigut víctima d'aquest mal gust cap dels que llegiu aquestes ratlles?

Molts l'haureu percebut més d'un cop aquest desig de voler que altres que ni coneixeu ni tal volta coneixereu mai, tinguin esment del vostre pas pels mateixos indrets que ells visiteu. Tots gairebé el sentim aquest instint de perennitat, aquest anhel de voler, si fos possible, immortalitzar el nostre nom, i per això som víctimes d'aquest desviament, conquerint en lloc d'això, una prova manifesta de la manca d'instrucció i a voltes una patent d'analfabetisme, o al menys d'una ben petita formació primària, perquè molt sovint aquests escrits són mancats de la més elemental ortografia, proporcionant al seu autor un greu descrèdit davant les persones cultes que ho llegeixen.

Bé les haureu deplorat mantes vegades aquelles paraules llordes i tan mal escrites que donen a comprendre més la mala intenció del seu autor que el que diuen. Això és lamentable, però encara hi ha pitjor, podríem dir-ne el retruc, que fa que el que llegeix allò si és del mateix nivell de cultura del que ho ha escrit hi afegeix a continuació la seva frase, tan grollera com la primera, i per a corregir un mancament hi deixa ell escrit l'inri del seu bon nom.

Ara doncs que comenceu una actuació noble i decidida de formació i cultura, companys Esplaistes, ara que el nostre nom no és escrit sinó en llocs honorífics, en fulls de propaganda, damunt els vostres pits i en les capçaleres de les nostres comunicacions, no el prostituteu, no l'estampeu en llocs que no cal, amb el carbó d'un tronc a mig cremar ni amb el llapis barroer en moment de disbauxa, ni molt menys ferint amb la punta d'un ganivet l'escorxa d'una pobra planta. Això el rebaixaria, això li donaria l'estigma d'una manca gran de cultura. Si estimeu el nom de la nostra benemèrita entitat, estimeu igualment el vostre per a no fer-lo víctima de tan greu dicitari.

Quan en alguna de les nostres excursions o visites a llocs notables, santuaris, monuments històrics, entitats esportives o llocs d'esbarjo, vulgueu fer constar la vostra visita, demaneu

l'àlbum que per tot arreu acostuma tenir-se i allí, després de fer córrer la vostra imaginació i poetitzar el vostre noble entusiasme, sempre baixa la correcció del vostre recte judici, estampau el pensament que brolli de la vostra pensa, amb noblesa, dignitat i bon gust, pensant sempre que allò que escriviu serà pels demés el retrat de la vostra persona, que restarà a l'història amb tots els honors de la publicitat.

FORMENT.

ESQUITXOS

Jovent dels Esplais! no coaccioneu a ningú, que us dirien dictadors, deixeu que cada u, faci el que més l'hi convingui, tal com feu vosaltres, amb el vostre propi juí, i amb la vostra manera de pensar, puig tothom ho sap, que a la nostra era ningú s'hi embrut de pols.

Sembla despertar-se la dèria de versificar, molts són els originals que arriben, que més que versos són ratlles curtes, a voltes amb més o menys bon sentiment poètic, però gairebé sempre mancats dels elements que primordialment deu tenir tota poesia. Si tenim temps ja mirarem d'endegar-ho per a que siguin publicats, però costa molt trobar inspiració en assumpte d'altri.

Havem descobert un pou molt fondo d'humorisme ben dirigit, que si la deu no s'estronca donarà molts bons passatemps als nostres companys, però temem que no sia allò d'un ruixat d'estiu, amb el seu espatec de trons, quatre gotes com llambordes i ja s'ha acabat.

L'antiga Penya Carbassa, que s'ha passat tota entera i ver-tadera a la nostra colla apar que vulgui tornar a treure el bec per a mossegar la lluna però entengui que la nit es per dormir i no per a moure xibarrí.

Per allà al Puig no hi prengueu mal.

L'Amadeu Ruiz, el nostre xòfer, té grans pensades. El diu-

menge en finir l'excursió de Palafrugell va regalar als Esplais una participació del número 2697 de la rifa de Nadal. Moltes mercès.

RECORD

A una gentil castellanina

El recordo molt bé encara
el teu primer menyspreu
tot dient-me cara a cara
el meu cor no serà teu.

Fou en dia de fosc
mig rient i mig plorant
que en mig la plaça major
sardanes anàvem ballant.

En voler jo preguntar-te
si correspondre volies
em sembla veure't mofar-te
dient-me t'hi pensaries

La desil·lusió rebuda
va causar-me un desconhort
però ara ja perduda
sols en resta un lleu record.

MICKEY.

DEL PASSAT

EL CAVALL ROBAT

A un pobre pagès, que l'hi havien robat un cavall, va trobar-lo al cap de tres dies en una fira, i agafant-lo per les riendes, va dir a n'el que el venia:

—Aquest cavall és meu, fa tres dies que me l'han robat.

—Us enganyeu, —l'hi va dir l'altre— fa més d'un any que el tinc.

Llavors el pagès va tapar els ulls de l'animal i va preguntar:

—De quin ull és borni?

—Del dret —va contestar l'altre.

—Doncs, no és veritat, —va dir el pagès— el té ben bo.

—De l'esquerra, volia dir.

—Això és una prova que no és vostre, puix que té la vista ben bona.

I efectivament, el destapà, i tenia els ulls sencers. Tots els que ho presenciaren, donaren la raó al pagès, i feren agafar a l'altre, per lladre.

Costa menys trobar a un mentider
que un coix, i creieu-me és verdader.

TILIN.

NOVES

Tenim de lamentar la mort del pare del nostre volgut company n'Alfons Salleras, traspassat el dia 29 del prop-passat novembre. Amb tal motiu refermem, al nostre amic, el nostre tendre companyerisme, acompanyant-lo en el seu just condol.

L'acte del enterrament constituí una prova gran de públic condol. Els esplaistes hi prengueren una part molt activa.

Mercès a alguns dels nostres volguts protectors ja tornem a tenir el camp d'esports enmurallat, i s'ha fet amb tot el menester. Ara cal procurar per les casetes vestidors, el departament de dutxes i les xarxes de les portes. Els socis actius fan tot el que poden per a recollir cabals i no dubtem que reixiran bé en llur empresa.

El diumenge prop-passat els nostres jugadors es desplaçaren a Palafrugell a jugar un partit amb els F. J. C. de l'esmentada població quin resultat fou de 1 a 0 a favor nostre.

Demà el Vilademat juga al nostre camp amb els locals per a retornar el partit jugat allí el dia 25 del prop-passat mes.

Tot sovint son a entrenar-se al nostre camp els simpàtics

consocis i jugadors de Roses, en Buscarons i en Sinyol, donant proves d'un gran esperit deportista.

El Dr. Reig metje a Barcelona i bon esplaista, en carta molt tendra, adreçada al nostre Director, li prega el contem com a subscriptor i ens felicita per l'èxit esclatant que va coronant nostres empreses. Remerciem al company i amic tant falagueres paraules i li remerciem la seva col·laboració.

Les conferències donades a la joventut castellanina pel notable predicador Mn. Quer, durant la passada setmana han disputat gran interès i sembla que el fruit que s'en cullirà serà abundós augurant en conseqüència en redressament de la nostra joventut.

Passa uns dies a la seva vila nadiua de Castelló el culte publicista i entusiasta protector dels Esplais, D. Lluís Ruiz, germà del P. Ruiz-Amado.

En una de les últimes reunions celebrada per l'entitat germana nostra «Aires Nous» es debatí llargament la qüestió del repartiment de terres als petits jornalers que desitjen treballar-ne a compte seu i sembla que s'arribarà a un acord.

E S P O R T I V E S

F U T B O L

Vilademat 1.—Esplais 1

Aquest fou el resultat amb que acabà el partit jugat el dia 25 de novembre en el camp de la carretera entre els dos equips esmentats.

Aquest partit que havia despertat una gran espectació no va satisfer als acompanyants que per cert eren molts.

El resultat no és reflexe de la marxa del partit ja que pel joc desenrotllat mereixien guanyar els Esplais, els quals tingueren dominats els seus contrincants durant tot el partit, però la mala actuació de la devantera feu que no s'aprofitessin de les oportunitats que tingueren per marcar.

Examinant l'equip nostre, cal dir que en Jané feu unes bones parades, però el gol encara no sap si realment ho es, doncs no va venir ni el xut ni la pilota. La defensa bé; de la ratlla mitja els millors Buscarons i Puig. De la ratlla devantera tots estigueren grissos i si be demostraren tenir voluntat no lligaren cap jugada.

No es pot fer cap distinció perquè tots estigueren en un mateix nivell.

L'àrbitre no convencé i demostrà ésser molt novell, ja que pità fould al nostre mig centre perquè féu un salt anglès, estant completament sol.

Palafrugell F. J. C. 0.—Esplais F. C. 1

A l'entrar al camp del Palafrugell, hom quedà amb el cor glassat al recordar un temps passat, ple de glòria i llores i avui fins l'herba és morta i tot causa tristesa.

Els equips es formaren de la manera que es pogué per ambdós parts, només vos diré que sols poguérem guanyar a cops de fiscorn, i estissores i canes que foren els reforços vinguts de terres estranyes.

No dic noms i així tots quedarem bé.

A la primera part dominaren els nostres, i la segona fou repartit el domini.

Lo millor les espueles i pans al forn, cops de fiscorn i capelletes, els demés en sortiren com pogueren, millor dit amb gana, o sinó que ho diguin la pobra perdineta del xòfer i la tia d'en Cluells, que els arreglà un berenar d'aquells que un hom se'n llepa els dits.

Una mirada

En l'esguard que m'has fitat
 hi he llegit tot un poema
 que, en va, cerco compositar
 a llaor i glòria teva,
 melodia dels meus cants,
 resplendor de mes tenebres.

Fora, sens el teu esguard,
 com orb a qui el guia deixa,
 com jardí mancat de flors,
 ràfec orfe d'orenetes.
 com hivern sens ametllers
 o troç de mar net de veles.

Jo et prego que, si els meus
 [cants
 et sonen grats a l'orella,
 m'alentis amb ton esguard
 o ma lira de poeta,
 compungida, enmudirà
 d'enyorament i tristesa.

MAS-QUEFA.

DE L'ESDEVENIDOR EL PIANO I EL VIOLÍ

El piano és un sepulcre i el violí prega al costat seu. El piano, ric i macís, vestit de negre, m'ha impresionat sempre en la soletat plena d'ànimes que desitgen la seva revelació, quan en el silenci que precedeix al concert jau com en les ones d'un riu o com en la tristesa d'un camp després d'una tempesta.

La tapa està alçada, i si m'inclino damunt d'ella no veuré més que uns fils d'or entrecreuats, trampa deliciosa i temuda

de la bellesa sorpresa en somnis. Mes, la melodia descansa invisible, i sota l'embolic de cordes no sento el cant dels aucells ni els distingeixo.

Plau-me suposar en aquest cofre lesombres de les imatges de vida i mort que coneixeré aviat, quan el seu vol vibrarà en la llum. Totes les existències possibles s'amaguen aquí dintre, talment com la caixa de Pandora. Tot resta quiet, i també el meu dolor i el meu goig, la meva exaltació i els meus plors.

El piano és un sepulcre pagà. Però el violí és un instrument religiós. El piano crea imatges, però el violí les fa cantar. El piano és un regi estoig de joies que sols el violí pot fer brillar. El piano és la caixa de Pandora, però el violí és Pandora mateixa que canta, parla i s'espanta dels dolorosos presents que dona.

Quan l'artista, cerimoniós i adornat per la fe avança lentament i s'assenta davant el sepulcre, com Electra, apoiant el peu en la lira fosca dels pedals, pàl·lid i pensatiu, em sembla veure la seva silueta reflexada en el vernís brillant del piano, com una pintura romàntica; i quan allarga les seves mans nacarines, sembla talment que siguin imans poderosos per fer nèixer del no-res els plaers impensats. Llavors comença la carícia rítmica i l'evocació de la màgia, mentre poc a poc neixen les imatges i l'àngel de la sonoritat desplega les ales i surt triomfant del sepulcre obert.

Però el piano no sap plorar. Les seves notes no duren mai lo que un plor. Les maus àgils de l'artista toquen ràpidament la multitud blanca i negra, que s'aplana en el resalt de noguer: el violí intercedeix per ella i demana perdó per totes aquestes ànimes. El piano les crida; el violí implora per elles.

És admirable la majestat de l'home dret en una mitja fosca, amb els ulls clucs i la suor al front, amb el balanceig suau de tot el seu cos vestit de negre, reclinada la testa damunt el violí, com escoltant l'instrument, estrenyent-lo i parlant-li amb veu

baixa. És l'intercessor august que escolta i canta, mentre amb sa mà dreta, alegre o exalta, armada amb la vareta de foc. Quan acabada la seva obra els aplaudiments desfan l'encant, contesta amb un somriure trist, que sembla l'últim adéu a l'emoció de bellesa desapareguda en l'abim de la sala. El piano és horitzontal i diu les coses de la terra. Però el violinista es dirigeix tot ell al cel i és l'arbre obscur del qual irradiaràn i es llençaràn per l'infinit les branques lluminoses de la música.

El piano és un sarcòfeg vast i antic. Però el violí dorm en un ataud semblant als nostres

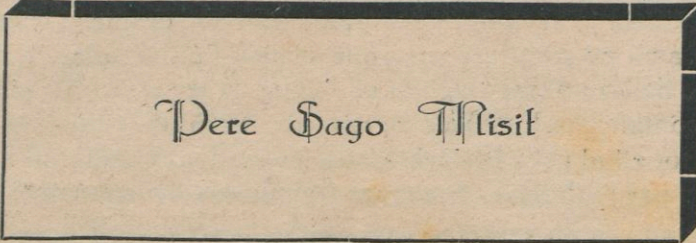
GENTIL.

LLAPIS ROIG

- J. R.—Les teves solucions han arribat tard, doncs ja havien sortit en el número corresponent. Deus ésser més diligent.
- V. S.—Ens plau el teu oferiment i més que tot el teu bon cor, amb joves així pot fer-se molt. Les solucions bé.
- S. S. I B.—Hem anotat la teva subscripció, mercès.
- J. C.—Resta inscrita la teva subscripció.
- J. F. DE BARCELONA —Anotem el canvi de nom; no envieu segells, ja passarà el cobrador. Pels de fora la subscripció és per anualitats.
- RAM...—El seudònim és massa llarg, l'hem escursat. No podem tractar assumptes d'altres entitats.
- ANGEL DE PAU.—No tenim temps per arreglar la vostra poesia.
- MICKEY.—És una miqueta massa individual, però mirarem d'endegar-ho.
- J. E.—Les solucions arribaren tard, es coneix que vos manca temps per a dedicar-lo a aquest esport.
- FOLGUER.—Bé pel vostre article i molt oportú avui que muntem la nostra biblioteca.
- MAS-QUEFA.—Irem triant el que millor en sembli del vostre aplec de poesies, alguna és molt interessant.

TARJA

Pere Sago Misit

Combineu degudament aquestes lletres per tal que donguin el nom d'un futbolista cèlebre.

AMBIDEXTRE

1 2 3 4 Carrer de Barcelona
4 3 2 1 Extensió d'aigua

AFORÍSTIC

A burro gemegador
.....

VAGA DE CONSONANTS

.o .ei.i. .a .a..e.e.a
.e. a .e.ui. .a ..e.e.a

JEROGLÍFIC

1934 D. N. E. 1.
1935 D. B. D. D. 1.

ENDEVINALLA

Buscar un animal, una nota musical i una consonant que tot plegat dongui el nom d'un vehicle.

PROBLEMA

12345679

Per quins números s'ha de multiplicar aquesta quantitat perquè dongui tot 9?

CONVERSA

--Hi aniré de molt mal
grat.
--A on?
--Allà a on t'he dit.

SOLUCIONS AL NÚMERO PASSAT

A la tarja: Narcís Monturiol.
Al logogrif: Ramonet.
Al problema: 12345679.
A l'enigma: Malva si-a.
A l'endevinalla: Embut.
A l'ambidextre: Rovell-llevar.
A la fuga de vocals: Si no vols tenir desfici a ton fill, dona-li ofici.
A l'aforistic: Amb qui no et puga ajudar, no et vulgues comunicar.
Han enviat solucions: Pere Amiel, Pere Magret, Josep Miquel i Josep Calvet. De l'aforistic ningú.

Per instal·lacions d' aigua
gas i electricitat

Vda. P. March

Waters, lavabos i cuartos
de bany complets a
preus molt econòmics

F. Macià, 8- Castelló d'Empúries

Telèfon 20

Acurat Taller

Mecànic

Gonçal Prats

Castelló d'Empúries

Les millors marques de
Radio són «Emerson»
i «Colonial»

Radio-Gramoles per a locals públics
5 lamp. des de 290 pesetes

Gran claretal -:- Gust exquisit

F. Montalat

F. Macià, 4 Hospitalet

Espardenyeria

RAMON BATALLER

Castelló d'Empúries

RADIO PHILIPS

Representació oficial:

Vda. P. March

Làmpares de tota mena per
enllumenat i aparells de
Radio

F. Macià, 8.--Telèfon 20

Castelló d'Empúries

No ho oblideu!!

FERRETERIA

ANDREU SUÑER

Rambla, 3 i 4.--Girona, 25.--Telèfon 116

FIGUERES

ES LA MÉS IMPORTANT DE LA COMARCA

Al Cafè de la Plaça
DE

Jaume Turró

Pendreu bon cafè
Licors escollits i sereu
ben servits

Castelló d'Empúries

Les millors novetats per a
TARDOR I HIVERN
no dubti que les trobarà als

Magatzems FORTUNET
de FIGUERES

Extens assortit en Abrics per a Home i Senyora

TANCAT ELS DIES FESTIUS

EL VI DE QUINA
Portolà

ÉS EL MES CONEGUT
MES APERITIU
I MES ECONÒMIC
Farmacia Portolà - Figueres

Comestibles i molts altres
objectes; acreditada casa
de

Constantí Fontclara

Castelló d'Empúries

“Els Rossinyols”

de

Castelló d'Empúries

Cobla-Orq estra-Orquestrina

Proveu-la

Fusteria mecànica
de

Josep Genís

bons preus, promptitut i solidés

Castelló d'Empúries

Són pregats d'omplir l'adjunt butlletí i trametre'l a nostra
Redacció, Prat de la Riba, 9.—Castelló d'Empúries.

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En ..... que viu a

..... carrer de .....

..... es subscriu per .....

al periòdic L'ESPIGA, portantveu dels «Esplais» de Cas-
telló d'Empúries.

Signatura,

Preus de la Subscripció

A Castelló: 0'50 ptes. cada mes. — Fora de Castelló: 2 pessetes trimestre.

Anuncis a preus molt rebaixats.